

SUOMALAISET EU:N NIMISUOJATUOTTEET JA NIISTÄ SAADUT KOKEMUKSET

Marjo Särkkä

Helsingin yliopisto/Ruralia-instituutti

p. 044 5906849, marjo.sarkka@helsinki.fi

22.2.2024, Loppi/Teams

©Marjo Särkkä

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

KULUTTAJAMERKKI

Joka viestii objektiivisten
laatuominaisuuksien lisäksi
subjektiivisista laatuominaisuuksista
eli

Immateriaalisista resursseista

- Tuotteen historia
- **Maine**
- Perimätieto, tietotaito, "Savoir-faire", "Know-how"
- Kollektiivinen osaaminen/toimintakulttuuri

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

NIMISUOJA = EUROOPPALAINEN LAATUJÄRJESTELMÄ

Suomessa tunnetumpia ovat tuotteet, jotka järjestelmään kuuluvat kuin itse laatujärjestelmä:

Champagne, Cognac, Prosciutto di Parma, Feta, Parmigiano Reggiano, Jamon Serrano jne.

Tietoa löytyy aitojamakuja.fi –sivustolta:

<https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©Marjo Särkkä

Suomalaisia nimisuojattuja tuotteita on yhteensä 14:

- Lapin Poron liha (SAN)
- Lapin Poron kuivaliha (SAN)
- Lapin Poron kylmäsavuliha (SAN)
- Lapin puikula (SAN)
- Kainuun rönttönen (SMM)
- Sahti (APT)
- Suomalainen Hedelmälikööri/Marjalikööri (SMM)
- Suomalainen Vodka (SMM)
- Kitkan viisas (SAN)
- Kalakukko (APT)
- Karjalanpiirakka (APT)
- Puruveden muikku (SMM)
- Aito saunapalvikinkku (SMM)
- Suonenjoen mansikka (SMM)

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©Marjo Särkkä

TUOTTAJAN JA VALMISTAJAN NÄKÖKULMASTA

-FAO –raportti (2018)

Maantieteellisen alkuperän esilletuonnilla on todettu olevan positiivisia vaikutuksia

- tuotteen hintaan
  - nimisuojuotteiden hintapreemion arvioidaan olevan 20-50 %
  - hinnan suuruuteen voi olla merkittävä vaikutus sillä, onko tuote myynnissä koti- vai vientimarkkinoilla.
- tuotantovolyymeihin ja markkinoille pääsyyn.

Nimisuojan kaltaisiin laatujärjestelmiin kuulumisen on todettu lisäävän lisäksi ns. **taloudellista resilienssiä** eli kykyä sietää, sopeutua ja jopa välttää ulkopuolisista tekijöistä johtuvat shokit kuten erilaiset ruokaskandaalit.

Kestävien ruokajärjestelmien ajureita alueillaan (Vandecandelaere ym., 2020)

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

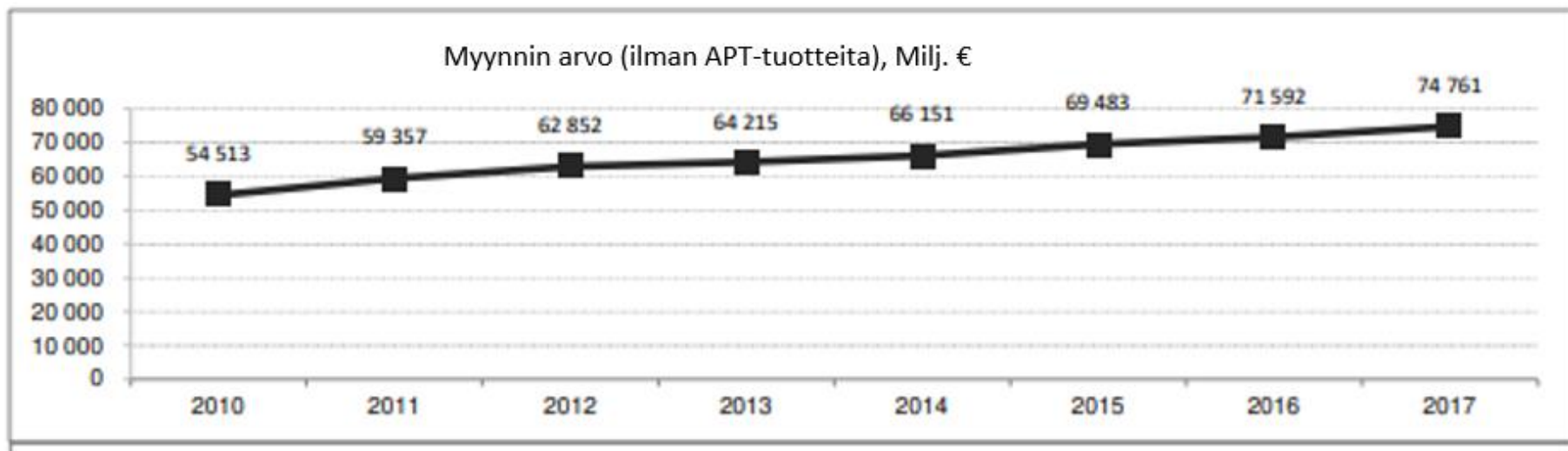
Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©Marjo Särkkä

EU:N NIMISUOJATUOTTEIDEN MYYNNIN ARVO (LÄHDE: EUROPEAN COMMISSION, 2021)

60 % myydään kotimaassa, 20 % sisämarkkinoilla ja 20 % EU:n ulkopuolisiin maihin.

Vertailun vuoksi: **Luomutuotteiden** vähittäismyyntin arvo v. 2020 Euroopassa **44,8 Mrd €** (Lähde:FiBL, 2022)

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©MMA

”LOPEN PERUNA”

©Marjo Särkkä

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

Voinko hakea tuotteelle nimisuojaa?

Yhteinen näkemys pitkän tähtäimen kehityksestä **koko ketjussa.**

Eri toimijat **yhdenvertaisia** päätöksentekoa koskevissa prosesseissa.

ERILAISTAMISKEINO

Onko tuote erityinen ja eroaa muista vastaavista tuotteista?

Ei

Tuotteelle ei voi hakea nimisuojausta.

Kyllä

Onko koossa useamman yrityksen tai toimijan muodostama ryhmä?

Ei

Yksittäinen toimija ei voi hakea tuotteelleen nimisuojausta. Hanki mukaan lisää yrityksiä, tuottajaorganisaatioita tai muita toimijoita.

Kyllä

Löytyykö tuotteelle selkeät ytimet, johon kaikki hakijaryhmän muodostavat jäsenet voivat sitoutua?

Ei

Yhteisten nimittäjien löytämiseen kannattaa varata riittävästi aikaa ja resursseja. Jos yhteistä säveltä ei löydy, suojausta ei kannata hakea.

Kyllä

Liittyykö tuotteen nimi tai erityisyys...

vain reseptiin tai tuotantotapaan

Tuotteelle voi hakea Aito perinteinen tuote (APT) -suojausta

maantieteelliseen alueeseen

Tuotteelle voi hakea Suojattu alkuperänimitys (SAN) tai Suojattu maantieteellinen merkintä (SMM) -suojausta.

ei mihinkään, nimi on yleisnimi

Tuotteelle ei voi hakea nimisuojausta.

Lapin Puikula

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

Tarkat hakuohjeet ja menettelyt löydät Ruokaviraston sivuilta:

<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/elintarvikeala/valmistus/elintarvikeista-annettavat-tiedot/eun-nimisuojaajarjestelma/>

©Marjo Särkkä

metsätalousministeriö

Giview-tietokannasta löytyviä esimerkkejä

<https://www.tmdn.org/giview/>

Nimi	Maa	Suojaustyyppi *)	Rekisteröintivuosi
Oppendoezer Ronde	Hollanti	SAN	1996
Jersey Royal Potatoes	Iso-Britannia	SAN	1996
Pommes de Terre de Merville	Ranska	SMM	1996
Lapin Puikula	Suomi	SAN	1997
Pomme de Terre de l'Île de Re	Ranska	SAN	2000
Patata Kato Nevrokopiou	Kreikka	SMM	2002
Patatas de Tras-os-Montes	Portugali	SMM	2007
Patatas de Prades	Espanja	SMM	2007
Pataca de Calicia	Espanja	SMM	2007
Lüneburger Heidekartoffeln	Saksa	SMM	2009
New Season Comber Potatoes /Comber Earlies	Iso-Britannia	SMM	2011
Pembrokeshire Earlies/ Pembrokeshire Early Potatoes	Iso-Britannia	SMM	2013
Lammefjordskartofler	Tanska	SMM	2014

*) SAN=suojattu alkuperänimitys, SMM=suojattu maantieteellinen merkintä

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

HAKEMUKSISSA MAINITTUJA OMINAISUUKSIA PERUNAN ERITYISYYDELLE

- sileäpintaisuus
- ohut ja kiiltävä kuori
- mallon väri
- makuominaisuudet
- perunan koko

Esimerkki: "Lüneburger Heidekartoffel" (SMM)

"...esimerkiksi typpilannoituksen määrä on perunoille aiheutuvien makuhaittojen torjumiseksi rajoitettu alueella 160 kilogrammaan typpeä hehtaaria kohti vähennettynä kasveille käyttökelpoisen maaperän sisältämän typen määrällä."

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XC1216\(06\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XC1216(06)&from=EN)

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

o
j
m
@
M
a
r
j
o

ONKO NIMI KAUPALLISESSA KÄYTÖSSÄ?

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©Marjo Särkkä

Paikalliset ruuat - Visit Riihimäki
visitriihimaki.fi

lopen perunaa - KSML.fi Blogit
blogit.ksml.fi

Lopen Peruna Tmi Hannele Ketonen - Home | Facebook
facebook.com

Uudet perunat saapuivat kaappoihin – tällain...
ie.fi

Lopen Perunaa ämpärissä – Takuuvarmasti lä...
timohainenon.fi

Lopen Peruna Tmi... - Lopen Peruna Tmi Hannele Ketonen
m.facebook.com

”Samassa hietamaassa hekin nyt lepävät” – Lopen kymmenes hautausmaakävely vei Lopen Perunan historiaan

Tietää olevansa Perunapitäjässä, kun hautakivestäkin löytää perunankuvan.

©Marjo Särkkä

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

Lopen perunoita .. 4:50 kappa
Kaalia ..... 1:— kg
Lopen sieniä ..... 5:— „

Veljekset Haapasalo, Lihamyymälä,
 Viipurinkatu 10, puh. 72923. 1-1105

Uusi Suomi, 10.09.1938, nro 243, s. 15

Lopen perunoita ..... 4:25 kappa
 Edamin juustoa rasvap. 40 % 8:-- kg.
 Maalaisleipiä ..... -:85 kpl
 Sipulia ..... 3:50 kg
 Sian. ja raavaan lihaa erikoishintaan
 2½ % ostovoittoa

VELJEKSET HAAPASALO
 Liha- ja voimyymälä
 Viipurinkatu 10. Puh. 72 923.

x

Helsingin Sanomat, 08.08.1933, nro 209, s. 3

HELSINGIN YLIOPISTO
 RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Perunaa siemeneksi.
 „Lontoon herkkuperunan“
 siementä on saatavana Santamäen kartanossa Lopella. Peruna on Suomessa kasvanut 2 vuotta ja osoittautunut hyvin runsassatoiseksi, kestäväksi ja hyvämakuiseksi. Perunoita myydään pienempi määrä, hinta 50 p. kilolta vap. vaunussa Riihimäellä. Maksu peritään jälkivaatimuksella.

H. G. Paloheimo.
 Os. Riihimäki.

Lahti, 28.04.1914, nro 64, s. 4

LOPEN PERUNOITA Helen ja Ketonen. Puh. Helsinki 91 672.

Helsingin Sanomat, 30.12.1939, nro 351, s. 7

Hyviä Lopen perunoita
 suoraan kasvattajalta, puhelin 28 975. 11957

Helsingin Sanomat, 23.03.1937, nro 79, s. 14

Pyhäjärvi-instituutti
 Puhdas vesi, paremmat eväät
 Maa- ja metsätalousministeriö

äkyjes
 otjain
 sarjäkä
 ©

Perunaa siemeneksi;

„Lontoon herkkuperunan“ siementä on jaatavana Santamäen kartanosja, Lopella. Peruna on Suomesja kasvannut 2 vuotta ja ojsottautunut hywin runjasjatoijeksi, festäväksi ja ja hyväsmakuiseksi. Perunoita myhdään pienempi määrä, hinta 50 p. filolite wop. waunusja Riihimäellä. Matju peritään jälkiwaatimufjella.

S. G. Paloheimo.
Ojoite: Riihimäki.

Uusi Aura, 26.04.1914, nro 95, s. 11

Lopen Peruna

Tmi Hannele Ketonen

LOPEN PERUNOITA Helen ja Ketonen. Puh. Helsinki 91 672.

Helsingin Sanomat, 30.12.1939, nro 351, s. 7

Lopen peruna on käsite. Aromäen tilalla ruokaperunaa viljelee jo viides sukupolvi. Männistön veljekset haluavat tuottaa hyvälaatuista ja eri ruokiin sopivaa lähiperunaa.

<https://maatilanpellervo.fi/2019/02/07/ruokaperunan-viljelyssa-laatu-ratkaisee/>

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

UNIVERSITY OF HELSINKI

kaiku

Pyhäjärvi-instituutti

Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

Loppi on yksi seitsemästä perunan viljelyn 1770-luvulla aloittaneesta pitäjästä. Pitäjä perustettiin vuonna 1632. Aukkaita on nykyään vajaa 8 000, mutta vapaa-ajan asuntoja peräti 3 300. Tietävästi 1880-luvun Forssan markkinoilla myytiin jo Lopen perunaa, joka oli nauriin rinnalla silloin vielä uutuuskasvi. Lopen kunnan nimikkolajeiksi on valittu vesilintu kuikka ja peruna, joka kasvaa hyvin kunnan alueen hietaisilla harjumilla. Kunnan palvelupiste on tietenkin nimeltään Rosamunda. Kesätapahtumiin ovat kuuluneet Mukula- ja PerunaRock -festivaalit sekä Perunankukkapäivän markkinat. Kahvila Perunakuopalla on tarjolla makeita ja suolaisia perunavohveleita ja juhliin voi viettää Vinttikievari Kuuma Perunassa. Onkohan Loppi Suomen ainoa kunta, jossa peruna on näin vahvasti esillä?

Tuottava Peruna-lehti

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©Marjo Särkkä

MAANTIETEELLISEN ALUEEN RAJAUS

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

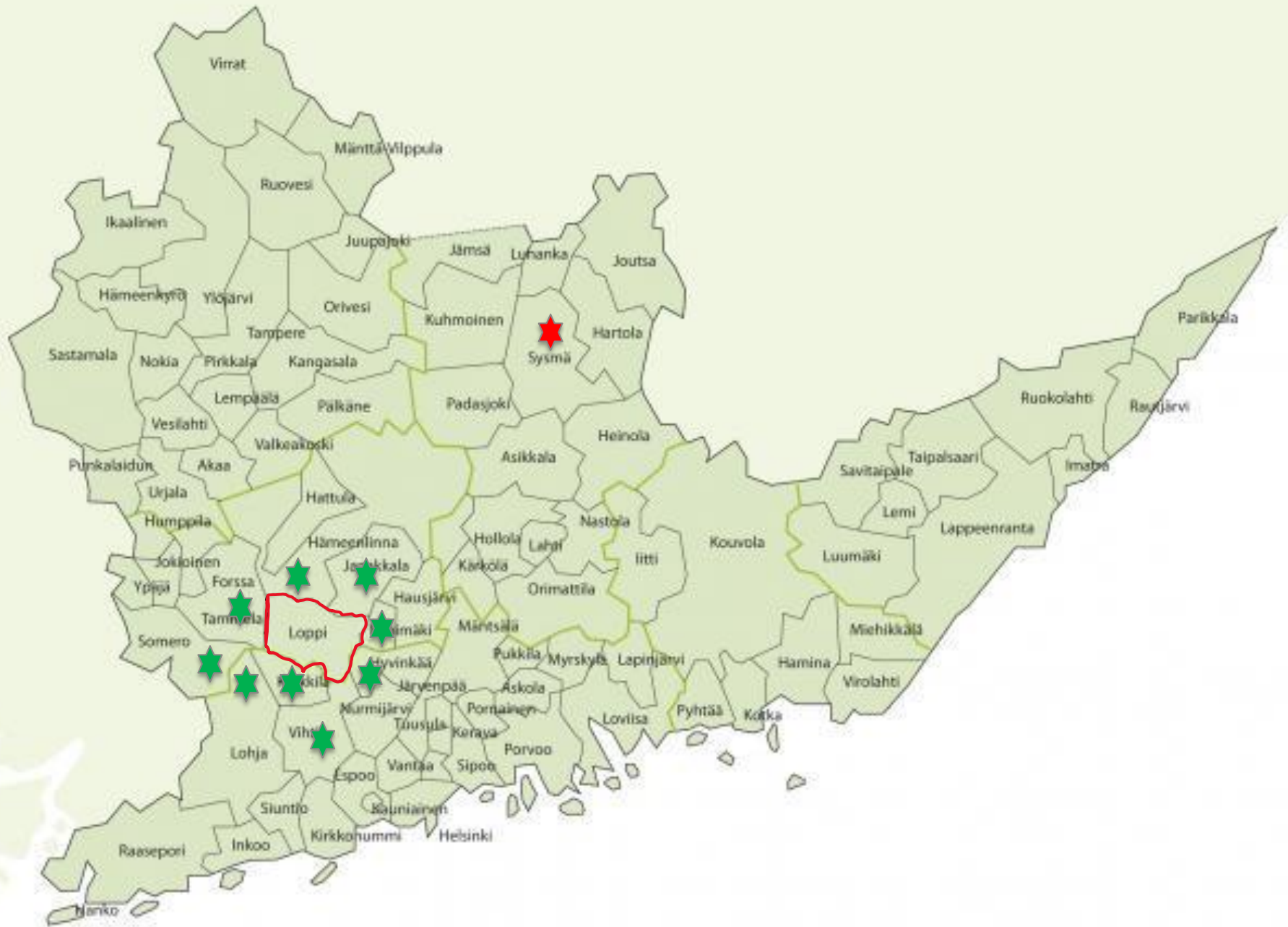
UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©Marjo Särkkä

MAINE-KÄRJELLÄ TEHTY HAKEMUS

-SUOJATTU MAANTIETEELLINEN MERKINTÄ (SMM)

- Maine-kärjellä tehty hakemus hyvinkin mahdollinen
- Lopen seudun maaperän soveltuvuus perunan viljelyyn
- Osaaminen, tieto-taito
- Historia
- Mainetta tukeva kirjallisuus, jopa taide

©Marjo Särkkä

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

HAKEMUS

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

@Marjo Särkkä

YHTENÄINEN ASIAKIRJA

[Lisätään 1 kohdassa esitetty nimi:] ”...”

EU-nro: [ainoastaan EU:ssa]

[Rasti oikeaan kohtaan:] SAN ( ) SMM ( )

Hakijaryhmä **itse** (!) kuvaa tuotteen (raaka-aineet, valmistusprosessi, maantieteellinen alue jne.)

1. [SAN:N TAI SMM:N] NIMI TAI NIMET

2. JÄSENVALTIO TAI KOLMAS MAA

3. MAATALOUSTUOTTEEN TAI ELINTARVIKKEEN KUVAUS

3.1 Tuotelaji [liitteen XI mukaisesti]

3.2 Kuvaus 1 kohdassa nimetystä tuotteesta

3.3 Rehu (vain eläinperäiset tuotteet) ja raaka-aineet (vain jalostetut tuotteet)

3.4 Erityiset tuotantovaiheet, joiden on tapahduttava yksilöidyllä maantieteellisellä alueella

3.5 Tuotteen, johon rekisteröity nimi viittaa, viipalointia, raastamista ja pakkaamista koskevat erityiset säännöt

3.6 Tuotteen, johon rekisteröity nimi viittaa, merkitsemistä koskevat erityiset säännöt

4. MAANTIETEELLISEN ALUEEN TARKKA RAJAUS

5. YHTEYS MAANTIETEELLISEEN ALUEESEEN

Tuote-eritelmän julkaisutiedot

(tämän asetuksen 6 artiklan 1 kohdan toinen alakohta)

Yhteys maantieteelliseen alueeseen perustuttava faktoihin, joita löytyy mm. historialähteistä ym.

HAKEMUSLUONNOS OLEMASSA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

@Marjo Särkkä

KIITOS !

MARJO.SARKKA@HELSINKI.FI

+358 44 5906849

@Marjo_ST

UNIVERSITY OF HELSINKI

LINKKEJÄ JA LÄHTEITÄ

<https://aitojamakuja.fi/nimisuoja/>

<https://www.youtube.com/watch?v=wQCbj5qHRk0>

Giview-tietokanta

<https://www.tmdn.org/giview/>

eAmbrosia-tietokanta

<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/#>

AND-International. 2019. Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialities guaranteed (TSGs). Final report. Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-76-09889-8 FAO.

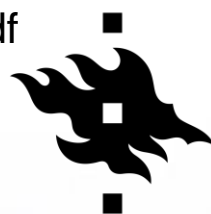
2018. Strengthening sustainable food systems through geographical indications. An analysis of economic impacts.

<http://www.fao.org/3/i8737en/I8737EN.pdf>

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

kaiku

UNIVERSITY OF HELSINKI

Pyhäjärvi-instituutti
Puhdas vesi, paremmat eväät

Maa- ja metsätalousministeriö

©Marjo Särkkä